DOMSTOLENS KENDELSE (Anden Afdeling)
13. juli 2000 *

I sag C-8/99 P,

Carmen Gómez de Enterría y Sanchez, tidligere tjenestemand ved Europa-Parlamentet, Luxembourg (Luxembourg), ved advokat E. Boigelot, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat L. Schiltz, 2, rue du Fort Rheinsheim,

appellant,

angående appel af dom afsagt den 17. november 1998 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Første Afdeling) i sag T-131/97, Gómez de Enterría y Sanchez mod Parlamentet (Sml. Pers. I-A, s. 613, og II, s. 1855), hvorunder der er nedlagt påstand om ophævelse af denne dom,

den anden part i appelsagen:

Europa-Parlamentet ved afdelingschef M. Peter og J. Sant'Anna, begge Parlamentets Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, bistået af advokat D. Wael-

* Processprog: fransk.

broeck, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg på Europa-Parlamentets Generalsekretariat, Kirchberg,

sagsøgt i første instans,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Schintgen, og dommerne G. Hirsch (refererende dommer) og V. Skouris,

generaladvokat: N. Fennelly
justitssekretær: R. Grass,

efter at have hørt generaladvokaten,

afsagt følgende

Kendelse

1 Ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 14. januar 1999 har Carmen Gómez de Enterría y Sanchez, tidligere tjenestemand ved Europa-Parlamentet, i henhold til artikel 49 i EF-statutten for Domstolen og de tilsvarende bestemmelser i EKSF- og Euratom-statutterne for Domstolen iværksat appel af dom afsagt af Retten i Første Instans den 17. november 1998 i sag T-131/97, Gómez de Enterría y Sanchez mod Parlamentet (Sml. Pers. I-A, s. 613,

og II, s. 1855, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten afviste at tage hendes påstand om annullation af den afgørelse, som Parlamentet traf under sit møde den 15. og 16. juli 1996 om med hjemmel i artikel 50 i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber at fritage appellanten fra tjenesten og om afslag på appellantens ansøgninger om to andre stillinger i samme lønklasse (herefter »den omtvistede afgørelse«), til følge.

2 Hvad angår retsgrundlaget og sagens faktiske omstændigheder henvises der til den appellerede doms præmis 1 til 3, henholdsvis til præmis 4-20.

Den appellerede dom

3 Ved den appellerede dom afviste Retten sagen for så vidt angik påstanden om annullation af den del af konklusionen i den omtvistede afgørelse der stadfæster, at appellantens ansøgning om stillingen som generaldirektør for Generaldirektoratet for Parlamentets Bureau (GD 1), ikke var blevet imødekommet, idet Parlamentets præsidium (herefter »præsidiet«) som ansættelsesmyndighed (herefter »ansættelsesmyndigheden«) havde meddelt afslag på ansøgningen den 2. februar 1995, og idet afslaget hverken var blevet gjort til genstand for en klage eller et annullationssøgsmål.

4 For så vidt angik realiteten forkastede Retten det første anbringende om tilsidesættelse af EF-traktatens artikel 176, stk. 1 (nu artikel 233, stk. 1, EF), med den begrundelse, at appellantens genindtræden i stillingen ikke var den eneste foranstaltning, der var mulig med henblik på at sikre den fulde opfyldelse af Rettens dom af 14. maj 1996 i sag T-82/95, Gómez de Enterría y Sanchez mod Parlamentet (Sml. Pers. I-A, s. 211, og II, s. 599, herefter »dommen af 14. maj 1996«), hvorved præsidiets første afgørelse af 30. november 1994 om at fritage appellanten fra tjenesten blev annulleret. Ifølge Retten gjorde den løsning, som Parlamentet havde valgt, og som bestod i med tilbagevirkende kraft at berigtige appellantens administrative og budgetmæssige situation, det muligt at forene interesserne for appellanten, tjenesten og den nye generaldirektør, der i september 1995 var blevet genudnævnt i sin tidligere stilling, samtidig med at den opfyldte kravene til god forvaltningsskik (præmis 38).

5 Retten bemærkede i øvrigt, at det ikke kunne antages, at den omtvistede afgørelse var ulovlig, blot fordi den udtrykkeligt henviste til den afgørelse, der var blevet annulleret ved dommen af 14. maj 1996, eftersom såvel afgørelsens konklusion som den procedure, der havde ført til dens vedtagelse, var forskellig fra den tidligere afgørelse (præmis 39).

6 Hvad angår det andet anbringende om tilsidesættelse af retten til kontradiktion konstaterede Retten, at eftersom parterne var enige om, at den skrivelse af 4. juli 1996, der indeholdt appellantens bemærkninger, og som var adresseret til Parlamentets formand, var vedlagt det fortrolige notat fra Parlamentets generalsekretær (herefter »generalsekretæren«), og at dette notat var blevet bragt til præsidiets medlemmers kundskab under dettes møde den 15. og 16. juli 1996, påhvilede det appellanten at fremlægge bevis for, at hendes bemærkninger af 4. juli 1996 ikke var blevet taget i betragtning af præsidiet, hvilket hun ikke havde gjort (præmis 43 og 44).

7 Vedrørende det tredje anbringende om manglende begrundelse bemærkede Retten, at begrundelsen for den omtvistede afgørelse gjorde det muligt at identificere formålet med den tjenestefritagelse, der var blevet anvendt over for appellanten, dvs. præsidiets faste hensigt om at gennemføre en omstrukturering af hele generalsekretariatet og navnlig af oversættelsestjenesten, og derfor skulle anses for at være tilstrækkelig (præmis 50 og 51).

8 Hvad angår det fjerde anbringende om tilsidesættelse af tjenestens interesse fastslog Retten, efter at have undersøgt, om Parlamentet faktisk havde foretaget en omhyggelig gennemgang af de forskellige involverede interesser, at Parlamentet ikke havde tilsidesat tjenestens interesse (præmis 57, 58 og 59).

9 Vedrørende det femte anbringende om magtfordrejning bemærkede Retten, at eftersom den omtvistede afgørelse ikke var blevet bedømt som værende i strid med tjenestens interesse, kunne der ikke være tale om magtfordrejning (præmis 62).

10 Endelig konstaterede Retten hvad angår det sjette anbringende om manglende overholdelse af en rimelig frist, at selv om meddelelsen af den omtvistede afgørelse var sket med en beklagelig forsinkelse, havde denne forsinkelse ikke gjort indgreb i appellantens rettigheder, idet hun havde kunnet indgive en klage efter de gældende bestemmelser og dernæst anlægge et annullationssøgsmål (præmis 69).

Appellen

11 Under appellen har Carmen Gómez de Enterría y Sanchez nedlagt påstand om, at den appellerede dom ophæves, og at Domstolen annullerer den omtvistede afgørelse og selv afgør sagens realitet.

12 Til støtte for sine påstande har appellanten gjort fem anbringender gældende, henholdsvis om tilsidesættelse af traktatens artikel 176 samt af det almindelige princip om retsafgørelsers retskraft, om manglende begrundelse, om tilsidesættelse af retten til kontradiktion, om tilsidesættelse af artikel 50 i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter »vedtægten«) og om manglende overholdelse af den frist, der er fastsat i vedtægtens artikel 25, stk. 2.

13 Parlamentet har nedlagt påstand om frifindelse og om, at appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Domstolens bemærkninger

Anbringendet om tilsidesættelse af traktatens artikel 176 samt af det almindelige princip om retsafgørelsers retskraft

14 Med det første anbringende har appellanten gjort gældende, at Retten har gjort sig skyldig i tilsidesættelse af traktatens artikel 176 samt af det almindelige princip om retafgørelsers retskraft.

15 Ifølge appellanten er det med urette, at Retten i den appellerede doms præmis 38 har fastslået, at annullation af en afgørelse om tjenestefritagelse ikke nødvendigvis indebærer, at tjenestemanden genindtræder i stillingen. Der er ikke andre måder, hvorpå en tjenestefritagelse kan afhjælpes, end at tjenestemanden genindtræder i den stilling, som han ulovligt er blevet frataget.

16 Appellanten har i øvrigt gjort gældende, at hendes situation, modsat hvad der er fastslået af Retten, ikke er blevet berigtiget. Hun er nemlig ikke blevet placeret i en af de vedtægtsmæssige stillinger, der er opregnet i vedtægtens artikel 35.

17 Hun har endelig gjort gældende, at den omtvistede afgørelse, der er den anden afgørelse om at fritage hende fra tjenesten, alene bekræfter den afgørelse, som blev annulleret ved dommen af 14. maj 1996, og at denne bekræftelse nødvendigvis udgør en tilsidesættelse af traktatens artikel 176.

18 I den appellerede doms præmis 38 bemærkede Retten, at selv om en tjenestemands genindtræden ikke på forhånd kan udelukkes som en af de foranstaltninger, der fuldt ud skal opfylde en dom om annullation af en afgørelse om fritagelse fra tjenesten, var dette i det foreliggende tilfælde ikke den eneste foranstaltning, der var mulig med henblik på at sikre den fulde opfyldelse af Rettens dom af 14. maj 1996. Ifølge Retten ville en løsning, der består i at pålægge institutionen at genindsætte den pågældende i stillingen efter annullation af en afgørelse om tjenestefritagelse, i det foreliggende tilfælde gå ud over det nødvendige, da annullationen af afgørelsen om tjenestefritagelse skete, fordi tjenestemandens ret til at forsvare sine interesser var blevet tilsidesat, og den omtvistede afgørelse var blevet truffet ved afslutningen af en procedure, der netop var blevet indledt for at afhjælpe dette. Retten fastslog herefter, at den løsning, som sagsøgte i første instans valgte, og som bestod i med tilbagevirkende kraft at berigtige appellantens administrative og budgetmæssige situation, gjorde det muligt at forene dennes, tjenestens og den nye generaldirektørs interesser, idet den sidstnævnte var blevet genudnævnt i sin tidligere stilling i september 1995, samtidig med at den opfyldte kravene til god forvaltningsskik.

19 I henhold til traktatens artikel 176 har den institution, fra hvilken en annulleret retsakt hidrører, pligt til at gennemføre de til annullationsdommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger.

20 Det følger af Domstolens praksis, at institutionen, for at efterkomme annullationsdommen og opfylde den fuldt ud, skal tage hensyn ikke blot til dommens konklusion, men også til de præmisser, som har ført til domskonklusionen, og som danner det fornødne grundlag for denne i den forstand, at de er nødvendige, når det skal afgøres, hvad konklusionen helt præcist går ud på. Det er nemlig disse præmisser, som dels fastslår, nøjagtig hvilken bestemmelse der anses for ulovlig, dels angiver de nøjagtige grunde til den i konklusionen fastslåede ulovlighed, og som den pågældende institution skal tage hensyn til, når den udsteder en anden retsakt i stedet for den, der er blevet annulleret (jf. dom af 26.4.1988, forenede sager 97/86, 193/86, 99/86 og 215/86, Asteris mod Kommissionen, Sml. s. 2181, præmis 27). Den procedure, som skal til for at erstatte en sådan retsakt, kan således genoptages netop på det punkt, hvor ulovligheden indtrådte (jf. dom af 3.7.1986, sag 34/86, Rådet mod Parlamentet, Sml. s. 2155, præmis 47, og af 12.11.1998, sag C-415/96, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 6993, præmis 31).

21 Ved dommen af 14. maj 1996 annullerede Retten præsidiets første afgørelse af 30. november 1994 om i henhold til vedtægtens artikel 50 at fritage appellanten fra hendes stilling i lønklasse A1 med den begrundelse, at hun ikke havde haft lejlighed til effektivt at forsvare sine interesser.

22 Det fremgår af den appellerede doms præmis 10, at Parlamentets formand ved skrivelse af 23. maj 1996 meddelte appellanten, at præsidiet som ansættelsesmyndighed under sit møde den 20. maj 1996 havde undersøgt konsekvenserne af dommen af 14. maj 1996, og at det havde besluttet at genoptage den procedure, der skulle føre til hendes fritagelse fra tjenesten, således at hun kunne få lejlighed til effektivt at forsvare sine interesser.

23 Det fremgår endvidere af den appellerede doms præmis 11, at appellanten den 25. juni 1996 havde en samtale med generalsekretæren. Denne samtale drejede sig navnlig om de grunde, der havde ført til, at præsidiet havde til hensigt at træffe afgørelse om at fritage appellanten fra tjenesten.

24 Ifølge det, der er lagt til grund af Retten i den appellerede doms præmis 14, blev protokollatet af dette møde, som er udarbejdet den 26. juni 1996, samt appellantens bemærkninger af 11. juli 1996 til protokollatet bragt til præsidiets medlemmers kundskab under dettes møde den 15. og 16. juli 1996.

25 Da Parlamentet således har hørt appellantens bemærkninger til anvendelsen af vedtægtens artikel 50 og dermed genoptaget proceduren på det punkt, hvor den ulovlighed, der var fastslået ved dommen af 14. maj 1996, var indtrådt, har de foranstaltninger, som Parlamentet traf med henblik på at opfylde denne dom, afhjulpet den formelle fejl, som var blevet konstateret i dommen. Den omtvistede afgørelse er således ikke uforenelig med traktatens artikel 176 på dette punkt.

26 For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt det var med urette, at appellanten ikke blev genindsat i tjenesten ved Parlamentet i tidsrummet mellem den 14. maj 1996, dvs. datoen for den dom, der annullerede den første afgørelse af 30. november 1994 om fritagelse af appellanten fra tjenesten, og den 1. november 1996, dvs. den dato, hvor tjenestefritagelsen i henhold til den omtvistede afgørelse trådte i kraft, bemærkes, at Retten ikke har undersøgt, om dette spørgsmål var genstand for den omtvistede afgørelse. Under alle omstændigheder bemærkes, at Rettens vurdering, hvorefter de foranstaltninger, der blev truffet af Parlamentet, dvs. berigtigelsen af appellantens administrative og budgetmæssige situation i en begrænset periode, hvor hun gør gældende, at hun skulle have været genindsat i stillingen, var hensigtsmæssige under hensyntagen til de involverede interesser, ikke er behæftet med en retsvildfarelse. Det er derfor åbenbart, at anbringendet skal forkastes på dette punkt.

27 Endelig bemærkes for så vidt angår det forhold, at den omtvistede afgørelse bekræfter den annullerede afgørelse af 30. november 1994 om tjenestefritagelse af appellanten, at selv om den omtvistede afgørelses anvendelse af ordet »bekræfte« kan synes tvetydig, følger det af denne kendelses præmis 19-25, at det reelle indhold af afgørelsen ikke er i strid med traktatens artikel 176. Det er derfor åbenbart, at anbringendet skal forkastes også på dette punkt.

28 Det forholder sig på samme måde med spørgsmålet om retskraften af den dom, der blev afsagt den 14. maj 1996. Princippet om retsafgørelsers retskraft er nemlig på ingen måde til hinder for, at Parlamentet i overensstemmelse med traktatens artikel 176 drager konsekvenserne af dommen ved at afhjælpe den formelle fejl, der tidligere var blevet konstateret.

29 Det er derfor åbenbart, at det første anbringende i sin helhed skal forkastes.

Anbringendet om manglende begrundelse

30 Med det andet anbringende har appellanten gjort gældende, at Retten har gjort sig skyldig i tilsidesættelse af EF-traktatens artikel 190 (nu artikel 253 EF), vedtægtens artikel 25, stk. 2, og artikel 50 samt af den almindelige retsgrundsætning, hvorefter en afgørelse skal være støttet på relevante grunde. Ifølge appellanten har Retten blot undersøgt det formelle spørgsmål, om hun havde mulighed for at skaffe sig kendskab til begrundelsen for tjenestefritagelsen, uden at redegøre for, hvordan dette kunne udgøre en begrundelse for afgørelsen om at fritage hende fra tjenesten.

31 Ifølge Domstolens faste praksis har begrundelsen for en bebyrdende afgørelse, som er foreskrevet i vedtægtens artikel 25, stk. 2, til formål dels at gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at udøve deres kontrol med hensyn til afgørelsens lovlighed, dels at give afgørelsens adressat oplysninger, der er tilstrækkelige til at fastslå, hvorvidt afgørelsen er korrekt. Det nærmere indhold af begrundelseskravet skal fastlægges i lyset af den konkrete sags omstændigheder, navnlig indholdet af den pågældende retsakt og indholdet af de anførte grunde (jf. dom af 19.11.1998, sag C-316/97 P, Parlamentet mod Gaspari, Sml. I, s. 7597, præmis 26).

32 I denne forbindelse skal det bemærkes, at det følger af den appellerede doms præmis 50, at den omtvistede afgørelses begrundelse gjorde det muligt at identificere formålet med at fritage appellanten fra tjenesten, dvs. »præsidiets faste hensigt om at gennemføre en omstrukturering af hele generalsekretariatet og navnlig af oversættelsestjenesten«.

33 Appellanten blev i øvrigt under sin samtale med generalsekretæren den 25. juni 1996 fuldt ud underrettet om de grunde, der havde ført til, at man traf den omtvistede afgørelse. Som bemærket ovenfor i præmis 24 er disse grunde sammenfattet i mødeprotokollatet af 26. juni 1996, der var vedlagt appellantens bemærkninger.

34 Det er således åbenbart, at det andet anbringende skal forkastes.

Anbringendet om tilsidesættelse af retten til kontradiktion

35 Med sit tredje anbringende har appellanten gjort gældende, at præsidiet, der traf den omtvistede afgørelse, ikke blandt de forskellige dokumenter, der udtrykkeligt er nævnt i mødeprotokollatet, og som det hævder at have haft kendskab til, omtalte den vigtige skrivelse, som appellanten fremsendte den 4. juli 1996, og som indeholdt hendes bemærkninger. Dette dokument er imidlertid ifølge appellanten af afgørende betydning for udøvelsen af retten til kontradiktion.

36 Ifølge appellanten er det med urette, at Retten i den appellerede doms præmis 44 fastslog, at det var hende, der skulle fremlægge bevis for, at hendes bemærkninger af 4. juli 1996 ikke havde været taget i betragtning af præsidiet. Det var umuligt for hende at føre et sådant bevis.

37 I denne forbindelse skal det blot bemærkes, at præsidiet, ifølge det, der er lagt til grund af Retten i den appellerede doms præmis 14 og 43, under sit møde den 15. og 16. juli 1996 undersøgte spørgsmålet om anvendelsen af vedtægtens artikel 50 på appellanten. Præsidiet tog således hensyn til generalsekretærens fortrolige notat af 9. juli 1996, der var vedlagt appellantens skrivelse af 4. juli 1996, indeholdende hendes bemærkninger.

38 Da denne skrivelse således indgik i det dossier, som præsidiet gennemgik under sit møde den 15. og 16. juli 1996, under hvilket det traf den omtvistede afgørelse, kan appellantens anbringende om tilsidesættelse af retten til kontradiktion ikke

tages til følge. På den nævnte baggrund har Retten med føje kunnet fastslå, at retten til kontradiktion ikke var blevet tilsidesat. Det er derfor åbenbart, at det tredje anbringende skal forkastes.

Anbringendet om tilsidesættelse af vedtægtens artikel 50

39 Appellanten har til støtte for sit fjerde anbringende påberåbt sig en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 50.

40 Appellanten har for det første gjort gældende, at Retten ved i fremstillingen af sagens retlige grundlag i den appellerede doms præmis 1, 2 og 3 at anføre, at der består en nødvendig sammenhæng mellem bestemmelserne i vedtægtens artikel 29 og bestemmelserne i vedtægtens artikel 50, nærmere bestemt dennes stk. 1, 2 og 3, har støttet sig på et fejlagtigt retsgrundlag. En sådan nødvendig forbindelse mellem fremgangsmåden for ansættelse og den foranstaltning, hvorefter der sker fritagelse af en tjenestemand fra stillingen, eksisterer ikke.

41 For det andet har appellanten gjort gældende, at det var med urette, at Retten i den appellerede doms præmis 55-59 fastslog, at Parlamentet ikke havde tilsidesat tjenestens interesse. Appellanten bestrider ikke, at ansættelsesmyndigheden inden for rammerne af de vurderinger, der skal foretages i tjenestens interesse, råder over et skøn, men er af den opfattelse, at der i det foreliggende tilfælde er blevet taget hensyn til tjenestens interesse i forhold til stillingsindehaveren og ikke i forhold til selve stillingen. Det havde ikke på noget tidspunkt været godtgjort, at appellantens faglige egenskaber ikke kunne opfylde tjenestens krav.

42 Hvad angår det første led af dette anbringende er det tilstrækkeligt at bemærke, at det, i det omfang det indeholder en kritik af den blotte gengivelse af retsforskrifter i den appellerede dom, og ikke af den del af dommen, der indeholder præmisserne for domskonklusionen, er åbenbart, at dette led skal afvises.

43 For så vidt angår det andet led af anbringendet bemærkes, at dette delvist er sammenfaldende med anbringendet om manglende begrundelse. I denne henseende henvises der til præmis 30-34.

44 Herudover fremgår det af den appellerede doms præmis 55-59, at Retten omhyggeligt har undersøgt lovligheden af den omtvistede afgørelse i forhold til tjenestens interesse. Denne undersøgelse førte til, at Retten konkluderede, at Parlamentet ikke havde tilsidesat tjenestens interesse ved at anvende vedtægtens artikel 50 på appellanten. Da der er tale om en vurdering af de faktiske omstændigheder, kan appellanten ikke tage dette spørgsmål op på ny inden for rammerne af appellen. Det er derfor åbenbart, at også dette andet led af anbringendet skal afvises.

Anbringendet om manglende overholdelse af den frist, der er fastsat i vedtægtens artikel 25, stk. 2

45 Appellanten har endelig med sit femte anbringende gjort gældende, at Retten har gjort sig skyldig i overtrædelse af vedtægtens artikel 25, stk. 2. Ifølge appellanten indeholder den appellerede dom en selvmodsigende begrundelse, idet det i præmis 69 er anført, at »meddelelsen af den omtvistede afgørelse var sket med en beklagelig forsinkelse«, mens det af vedtægtens artikel 25, stk. 2, fremgår, at afgørelsen »straks« skal meddeles den pågældende tjenestemand.

46 Hertil bemærkes, at det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i den appellerede doms præmis 69, at en forsinkelse med hensyn til underretning af den berørte om en individuel afgørelse ikke kan medføre, at afgørelsen skal annulleres, eftersom

underretningen er en handling, der ligger efter afgørelsen, og derfor ikke har nogen indflydelse på dens indhold.

47 Dette anbringende, hvorved appellanten har villet anfægte lovligheden af den omtvistede afgørelse, er således irrelevant, og det er åbenbart, at det skal forkastes.

48 Idet ingen af de fremsatte anbringender er blevet taget til følge, er det i henhold til procesreglementets artikel 119 åbenbart, at appellen skal delvis afvises og delvis forkastes.

Sagens omkostninger

49 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, der i medfør af artikel 118 finder anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Selv om institutionerne i medfør af samme reglements artikel 70 bærer deres egne omkostninger i sager anlagt af tjenestemænd, finder bestemmelsen i medfør af artikel 122, stk. 2, ikke anvendelse på appel iværksat af tjenestemænd eller øvrige ansatte ved en institution. Da Parlamentet har nedlagt påstand om, at Carmen Gómez de Enterría y Sanchez tilpligtes at afholde sagens omkostninger, og da hun ikke har fået medhold i appellen, pålægges det hende at betale appelsagens omkostninger.

Af disse grunde

bestemmer

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

1) **Appellen forkastes.**

2) **Carmen Gómez de Enterría y Sanchez betaler appelsagens omkostninger.**

Således bestemt i Luxembourg den 13. juli 2000.

R. Grass

Justitssekretær

R. Schintgen

Formand for Anden Afdeling